

GYŐR

egy párthatározat tükrében

GYŐR

egy párthatározat tükrében

1958—68

Kiadja: Az MSZMP Győr Városi Bizottsága
Felelős kiadó: Jankovics István

Győr-Sopron megyei Nyomdavállalat 68. 7823

Bevezető

A munkásosztály helyzetéről szóló párthatározat méltán keltett Győrben is nagy visszhangot. A város lakóinak, dolgozóinak életéről ilyen nagyfontosságú határozat eddig történelmi távlatban nézve sem született.

E határozat végrehajtásáért sokat tettünk az elmúlt években. A tennivalók, az események sodrában döbrentünk rá, hogy a határozat még sok évre megszabja feladatainkat. Nem választható el a város sokrétű, pezsgő életétől. Nem választható el a jelen tennivalóitól, de a jövő perspektívájától sem.

A munkásosztály helyzetéről szóló párthatározat végrehajtását Győrben úgy igyekszünk végrehajtani, hogy az üzemek, a hivatalok, a kulturális intézmények dolgozóinak életkörülményei állandóan javuljanak. Közben szeretett városunk, Győr is állandóan fejlődjön, szépüljön.

Jankovics István
városi első titkár

Várospolitikai határozat tükrében

A Városi Pártbizottság a munkásság helyzetéről szóló párthatározat végrehajtásának értékelését megelőzően széles körű felmérést végzett azokon a területeken, ahol összehasonlításra lehetőség volt. A számok jelentős fejlődést mutatnak.

A győri munkásság életkörülményeinek alakulását az elmúlt tíz évben politikailag befolyásolta a gyors tempójú ipari fejlődés. Amíg a város iparának termelése 1958-ban 2,3 milliárd volt, addig az 1966. évi teljesítés meghaladta a 9 milliárd Ft-ot. Az 1968-as esztendő is további fejlődést mutat.

A termelőerők koncentrálásának megfelelően megnőtt a jelentős üzemek súlya és szerepe. 1958-ban 12 üzem foglalkoztatott 500 főnél több dolgozót, 1967-ben pedig már 23.

Az iparosítás ütemének megfelelően a város lakossága is növekedett, több mint 10 ezerrel 1959 óta. Az új munkaalkalmak kedvezően befolyásolták a munkáscsaládok életkörülményeit. Míg 1966-ban 100 keresőre 124 eltartott jutott, addig ez a szám már 115 főre csökkent. Tíz év alatt az összes foglalkoztatottak száma 22 ezerrel, ezen belül a munkásoké közel 17 ezer fővel növekedett a város iparában. A munkások átlagos havi keresete a vizsgált időszakban 25⁰/₀-os növekedést mutatott.

Jelentős fejlődésről tanúskodnak a nyereségrészesedés adatai is. A minisztériumi iparvállalatoknál az 1966. évi gazdasági eredmények alapján közel 50 millió Ft nyereségrészesedést fizettek ki, majdnem 2,5-szeresét az 1958. évi eredmények után kifizetett összegnek. Az egy foglalkoztatottra jutó nyereségrészesedés a szocialista iparban 1016 Ft volt az elmúlt esztendőben.

Az életkörülmények alakulását bizonyítja az is, hogy a takarékbetét állomány 14-szeresére növekedett néhány év alatt. A betéttulajdonosok 68,4⁰/₀-a bérből és fizetésből élő dolgozó.

A munkásosztály helyzetéről szóló határozatnak, illetve annak gyakorlati végrehajtásának szoros összefüggései vannak a győri várospolitikával. A város az elmúlt tíz év során egyre fokozottabban rendelte

alá sokirányú tevékenységét az említett határozat végrehajtásának. A kereskedelmi hálózat fejlesztése, az ellátás javítására hozott intézkedések mind a párthatározat szellemében történtek.

A város eljutott odáig, hogy ma már Győrben rendezik az országos tapasztalatcseréket, hogyan kell ötletesen, gazdaságosan beszegetni pl. a szövetkezeteknek a város ellátásába. Néhány évvel ezelőtt a városi pártbizottságnak, a tanácsnak kemény küzdelmet kellett folytatni a maradi nézetek ellen. Az idő, az eredmények, az új gazdaságirányítás a győri kezdeményezéseket igazolta. Ezt a sikert azonban csak a párt-határozat szellemében, annak segítségével, gyakorlati alkalmazásával lehetett kivívni.

A határozat szellemében a város illetékesei szót értettek a tanácsi és a különböző más intézményekkel is. E törekvések segítették elő, hogy Győrben alakítják ki a vidék legnagyobb szállodáját, amely több mint négyszáz vendéget fogadhat egyszerre. A bővítés és a rekonstrukció 25 millió forintba kerül. A munka a kiadvány megjelenésének időpontjában, novemberben befejeződött. Az év végén pedig átadásra kerül az ország egyik legkorszerűbb turistaszállója is Győr belvárosában, 9 millió forintos költséggel.

A fenti beruházások Győr munkásait elsősorban azért érintik, mert tehermentesítik a helyi lakosságot ellátó hálózatot, s emellett kellemes környezetet, rendezett sétá- és korzóutakat teremtenek a városban.

A különböző vállalatok, érdekek összehangolása a következő években is fontos feladata lesz a város vezetésének, elsősorban a tanácsnak. Ezek közvetlenül és közvetve egyaránt szolgálják a munkásosztály helyzetéről szóló párthatározat végrehajtását.

A győri város és iparfejlesztések jelenleg olyan stádiumban vannak, amikor a világos állásfoglalásra, a határozott intézkedésekre naponta szükség van. Nem beszélve a már meghozott határozatok következetes végrehajtásáról. E téren bizonyos megtorpanások, utólag kavart viták eddig nagymértékben hátráltatták a munkásság, de az egész város lakóit érintő fejlesztéseket.

Győr a harmadik ötéves tervben több milliárdos ipari fejlesztést kap. E beruházások alapvetően kihatnak a város életére. Éppen ezért arra törekszünk, hogy szoros kontaktus alakuljon ki az ipari és a város-politikai jellegű fejlesztések között. Maga az élet követeli, hogy ezeket a beruházásokat összhangba kell hozni.

A Magyar Vagon- és Gépgyár fejlesztésével vált lehetővé, hogy Győr új stadiont kapjon. A város ideális területtel, a közműhálózat kiépítésével sietett a gyár segítségére. A gyár más fejlesztését szorosan összhangba hozták a tervezők és a város vezetői egy kultúrpark kiépítésével. A győri kiskúti liget egykoron a május elsejei majálisok ro-

mantikus színhelye volt. Erre a vízparti erdősávra van alapozva a sokirányú igényt és érdeklődést kielégítő kultúrpark.

A parkban már helyet kapott egy első osztályú kemping. Kiepült egy télen-nyáron át üzemelő kertvendéglő, vadaskert, vidámpark. Ugyancsak helyet kapott egy napközi otthonos tábor.

Ide települnek az ipari kiállítási csarnokok, amelyek megvetik az alapját egy győri ipari vásárnak. A viszonylag kieső helyet közel ezer lakásos lakónegyed megépítése városközelbe hozta. A kultúrpark az öregeknek, fiataloknak és gyermekeknek egyaránt kedvelt időtöltési helye lehet. Végleges kialakítása néhány év múlva fejeződik be. Már eddig is nagy sikere van. A létesítmények látogatottak. Szabadtéri színpadán már az idei nyáron is csaknem minden vasárnap színvonalas és változatos kultúrműsor volt. Ez az óriási pihenési, üdülési – az utóbbit 20 finn faház szolgálja –, szórakozási kombinát Győr egyik páratlan nevezetessége lesz rövid időn belül.

Most van napirenden Győr egyik legnagyobb létszámú, munkáslakta kerületének, Újvárosnak jövője. A korábbi elképzelések ezt a városrészt a fejlesztés szempontjából eléggé háttérbe szorították. Már dolgoznak a kerület részletes rendezési tervén. Ennek szellemében meggyorsítják a rekonstrukciót és nagyobb arányú lakásfejlesztést irányítanak át ebbe a kerületbe. Többek között lebontják a Rába-parti földszintes rozoga házakat és helyükbe toronyházakat emelnek.

A győri üzemek egyre több segítséget adnak a városnak a kölcsönösség alapján. Tevékenyen közreműködnek például a kultúrpark kialakításában. A városi pártbizottság kezdeményezésére építenek új üdülőket, turistaházakat és vízitelepeket.

A tizenöt éves lakásfejlesztés és Győr

A nagyobb arányú lakásépítkezés városunkban lényegében a határozat megjelenése után kezdődött meg. A felszabadulás óráiban Győr nagy része romokban hevert. Alig maradt még ház és lakás a városban.

Az ellenforradalmat megelőző időszakban a város nem kapott számottevő állami lakásfejlesztést. A zsúfoltság, a természetes szaporodás és a beáramlás mellett egyre növekedett. Jelenleg még 3,6 fő jut egy lakásra, holott az országos normatíva 2 főt ír elő. Gondot okoz, hogy Győrben a lakásoknak több mint 50 százaléka egyszobás.

A város külső kerületeiben az elmúlt tíz évben sorra nőttek ki az új lakótelepek. Győr-Szigetben a Rába folyó közelében földszintes, egészségtelen, vizes, jórészt romos házak helyébe igen hangulatos, új

városrész épült, széles utcákkal, sok virággal, parkkal, fejlett üzletháló-zattal. A lakók tízperces sétával elérhetik a belvárost, de ha kedvük tartja, a folyópartot és a kirándulásra csábító erdőt is.

A Bartók Béla úti és a hozzá csatlakozó Szabolcska utcai lakás-építkezés az eddigi legsikerültebb városfejlesztést példázza Győrben. Ezt az új lakónegyedet tökéletesen sikerült beilleszteni a régi város-képbe. Nincs egyhangúság, szürkeség. E program megvalósítása után több mint ezer család jutott új otthonhoz.

Megépültek a városban az első, kisebb szövetkezeti lakóház-negyedek is. A szövetkezeti lakások iránt fokozódik az érdeklődés. Ugyancsak egyre nagyobb számban épülnek OTP öröklakások és társasházak. A társasházakba nagy számban költözködnek be a közeli és távolabbi környékről olyanok, akik már 15–20 éve győri üzemekben dolgoznak.

A társasház építkezést a tanács a jövőben még fokozottabban segíti. Egy 500–600 lakásos társasház lakónegyed kiépítéséhez közművesített területet biztosítanak.

Győrbe rendszeresen 30–35 ezren járnak be dolgozni naponta. Itt talál megélhetést a megye munkásságának kétharmada. Ez annál inkább figyelemre méltó, mert a másik két város, Sopron és Mosonmagyar-óvár is jelentős iparral rendelkezik és Csorna, Kapuvár iparosítása is megkezdődött.

A városi tanács, a pártbizottság az említett statisztikai adatot mélyre-hatóan elemezte. Többek között olyan állásfoglalásra jutott, hogy az évtizedek óta bejárókat nem tekinti idegennek, hanem a lehetőségek szerint módot nyújt a városban való letelepedésükhöz. Több ezren vannak olyan „vidékiek”, akiknek apja, nagyapja is már a győri üzemek törzsgárdáját erősítette, s most a fiaik léptek nyomdokukba.

A KISZ lakásépítési akció keretében is felépült az első ilyen lakó-negyed és egy másik van folyamatban. A városi tanács a fiatalok épít-kezési akcióját maximálisan támogatja. Ugyancsak évek óta folynak az emeletrépitések.

Győrben a második ötéves tervben 3980 lakás épült. Ebből az állami lakások száma 1473, a szövetkezetié pedig 1260 volt.

A harmadik ötéves tervben állami és szövetkezeti erőből 3300 lakás építését terveztük. Az első két esztendőben 1770 lakás már átadásra került. A program megvalósítása nincs veszélyben, sőt túlteljesítésre van kilátás. A túlteljesítésre nagy szükség van. A meglévő problémák és nagyarányú győri iparfejlesztés csak fokozzák a lakás gondokat. Je-lenleg ötezer lakásigénylőt tartanak nyilván a városi tanácson. A fej-lődés ellenére is lényegesen rosszabb a győri lakáshelyzet, mint a többi vidéki nagyvárosban, Debrecenben, Pécsen és Szegeden. Ezekben a vá-rosookban lényegesen kevesebb az egy lakásra jutó lakosok száma.

Döntő javulást a lakásfronton a házgár üzemelésével vár a város.

Az első lakások összeszerelését már megkezdték. Győr előközművesített, úthálózattal rendelkező területtel várta az első házgyári lakásokat. A város végleg szakítani akar azzal a gyakorlattal, amely általában meghonosodott az állami lakóházak építkezéseinél, hogy a lakók már elfelejtették a beköltözést, de még mindig sárban kellett otthonukat megközelíteni.

A hétezer lakásos dél-nádorvárosi lakónegyed építkezése a házgyár üzembe helyezésével megkezdődött. A program áthúzódik a negyedik ötéves terv időszakára, de már félidőben érezhetően enyhít a súlyos lakáshelyzeten.

A romos, a pincelakások számát a tanács eddig is évről évre csökkentette. Cél: két-három éven belül ezeknek a lakásoknak felszámolása.

Régi gond, hogy a magukra maradt nyugdíjasoknak nincs megfelelő otthona. Az említett városrészben a lakásfejlesztési keret terhére garzonház épül. Felszerelik megfelelő egészségügyi létesítményekkel, társalgókkal, ebédlőkkel. A nyugdíjas dolgozók ebben a házban úgy élhetnek, mint egy üdülőben.

Az állami és szövetkezeti lakóház-építkezéseket eléggé szigorú előírások alapján kell vezetni. A járulékos beruházások körét eléggé leszűkítették. A városnak is beillő dél-nádorvárosi 7000 lakásos városrészben más létesítmények építése is szükségesnek látszik az üzletek mellett. Igény van például a klubokra, ahol munka után az emberek összejöhetnek beszélgetni, szórakozni. Szükség van kisebb sportlétesítményekre is.

A városi pártbizottság és tanács kezdeményezésére ilyen irányú tervek is készültek és folyamatban van az anyagi erőforrások biztosítása. Nagyarányú társadalmi összefogásra, az üzemek támogatására is számít a város ebben a munkában.

A 25-30 ezer embert befogadó lakónegyed így olyan otthont nyújt, amelyből nem vágyódik el idővel a lakosság.

A győri lakásépítkezések kísérő jelensége a szanalás. Évek óta tart a Belváros rekonstrukciója, amely nagy anyagi áldozatokat követel. A lakosság, az üzemek dolgozói ugyanúgy, mint mások, sürgetik a városközpont kiépítését és a Belváros csinosítását.

A belvárosi rekonstrukció megfelelő üteme azonban egyúttal azt is jelenti, hogy jogos lakásigények kielégítése tolong el. A városközpont kialakítása például 46 lakás lebontását követeli meg.

Összegezve Győr jelenlegi lakáshelyzetét: gyorsuló ütemű fejlődés tapasztalható. A múlt örökségét, azt, hogy a lakásállomány több mint fele egyszobás, még sokévi fejlesztéssel lehet megszüntetni.

A lakások felépítése után még egy nehéz feladat vár az illetékesekre; az elosztás. Kilenc évvel ezelőtt egy pártbizottsági ülésen élénk vita alakult ki az elosztásról. Többen szóvá tették, hogy a kevés lakást sem

mindig azok kapják, akik a legjobban rászorultak. Akkor az a vélemény alakult ki, hogy leghelyesebb az üzemek rendelkezésére bocsátani a lakásokat. Ők ismerik legjobban dolgozóikat.

Hosszú éveken keresztül a fentiek szerint történt az elosztás. Ez a megoldás sem volt a legtökéletesebb. Kiderült, hogy az üzemek sem mindig a legjogosabb igényeket elégítették ki. Változatlanul a tanácsnál csapódtak le a lakásproblémák.

Győrben a lakáselosztás teljes egészében visszakerült a városi tanács kezébe. Az elosztásnál széles körű társadalmasítást vezettek be. Társadalmi munkásokból álló bizottság megvizsgál minden lakáskérelmet. Ezt követően besorolás alapján osztják el a lakásokat. A sorrend kifüggesztve látható a városháza előcsarnokában. A gyakorlat bebizonyította, hogy a minél szélesebb nyilvánosság a legjobb elosztási módszer.

Üdülés, pihenés

Győr lakóinak három folyó, a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca, valamint a Holt-Marcal partjai nyújtanak felüdülést kora tavasztól késő őszig. Kellemes időben a horgászok ezrei népesítik be a vízpartokat. Minden nagyobb üzemnek van önálló horgászegyesülete. A nyugdíjas horgászok mellett egyre több fiatal áldoz ennek a pihentető, felüdítő szenvedélynek.

Szép idő esetén a város lakói valósággal ellepik az uszodát és a szabad strandokat. Tucatnyi szabad strand áll a fürdőzők rendelkezésére. Karbantartásukra, fejlesztésükre egyre többet áldoz a tanács. A Mosoni-Duna partján kilométer hosszúságú szabad strandot alakítottak ki, amelyet a lakosság Aranypart-nak nevezett el.

Az elhanyagolt folyópartok rendezésére a város mintegy 25–30 millió forintot költött az elmúlt 6–8 évben. A munkát tovább folytatják.

A Győri Uszoda festői helyre, két folyó közötti földnyelvre települt. Fejlesztése négy-öt évvel ezelőtt kezdődött meg. Jelenleg három medencéje van és egy folyami tutajuszoda is a vendégek rendelkezésére áll.

Az uszoda bővítése során fürdőnegyed alakult ki. Erre a célra már eddig 30 millió Ft-ot megközelítő összeget költöttek városi és megyei tanácsi erőforrásokból. Az idei nyáron megkezdődött egy újabb tízmillió forintos fejlesztés.

Három éve nyílt meg a győri termálfürdő, amelynek múlt évi vendégforgalma már meghaladta a 200 ezer főt. A három különböző hő-

fokú medence és a 600 férőhelyes öltöző már az első hónapokban kicsinek bizonyult. A termálfürdőt nemcsak a győriek használják, hanem 30–40 kilométeres körzetből rendszeresen bejárnak a reumás betegségekben szenvedők.

A bővítés során a győri fürdőnegyed súly- és kádfürdőt, valamint nagy kiterjedésű sekélyvízű medencét kap. Két kút szolgáltatja a magas ásványisó-tartalmú termálvizet. Az idei nyáron egy újabb kutat fúrtak, amely langyos vizet ad az uszodának. A bőséges vízkészletek biztosítják a medencék feltöltését télen-nyáron az előírt és megkívánt hőfokú vízzel. Jelenleg hétféle összetételű és hőfokú víz között válogathat a közönség a termálfürdőben és az uszodában.

A bőséges vízkészletek további fejlesztésnek is alapjául szolgálhatnak. Helyet kaphatna a győri fürdőnegyedben kisebb üdülő, vagy gyógyszálló. Ennek lehetőségeit érdemes lenne közelebbről is megvizsgálni.

Különösen a nehézipari üzemekben van sok reumás. A vagongyári rendelőintézetet felszerelték ugyan súlyfürdővel, de a termálvizes súlyfürdő még jobbnak ígérkezik. A győri városképhez hozzá tartoznak a hangulatos csónakházak. Ezek a vízitelek inkább kisebb üdülők, mint csónakgarázsok. Rendelkeznek megfelelő társalgókkal, klubszobákkal és vendégszobákkal is.

A győri csónakházak előnye, hogy nincsenek távol, hanem a város területén vannak. A belvárosból valamennyi vízitelep elérhető egy rövid, kényelmes sétával. Az utóbbi időben sikerült azt is elérni, hogy egy-egy vízitelep ne zárt világ legyen.

A Városi Pártbizottság szorgalmazza és javasolja vízitelek és üdülők építését. Sikerült elérni, hogy a nagyobb üzemek saját, a kisebbek pedig bérelt üdülővel rendelkezzenek a Balatonon, vagy az ország különböző hegyvidékein. Az Északdunántúli Áramszolgáltató Vállalatnak például a Bakonyban, a Dunakanyarban, Sopronban, a kőszegi hegyekben és a Balatonon – itt kettő is – van saját üdülője. A vállalatnál lényegében elérték azt, hogy ha nem a kívánt időben, de az év valamilyen szakában minden érdeklődő kaphat beutalót.

A Richards-gyár rendelkezik az egyik legrégebbi és leglelkesebb természetjáró szakosztállyal. A vállalat a Bakony egyik festői helyén épített ki számukra turistaházat. A lelkes természetjárók dicséretére legyen mondván, hogy ők is értékes társadalmi munkával járultak hozzá az építkezéshez.

A magas Bakony aljában, Bakonyszentlászló térségében kisebb üdülőnegyed van kialakulóban a győri üzemek összefogásából. Az úttörő a Keksz- és Ostyagyár volt. Őt követte jó néhány más üzem és további fejlesztéseket terveznek.

E festői vidéknek érdekes munkásmozgalmi múltja is van. A két háború között és a német megszállás nehéz óráiban ez a vidék az illegális pártmunkás-találkozók színhelye volt. Napjainkban immár kényelmes és nyugodt körülmények között elevenítik fel e küzdelmes évek emlékeit a fiatalokat gyakran meglátogató veteránok.

A munka utáni és főleg a hétfégi pihenést illetően Győrben is egyre nagyobb igény mutatkozik a víkendtelkek iránt. A várostól öt kilométerre levő dunai szigetet, ahol még nemrégén egy remete lakott, már benépesítették a cölöpökre épített kis üdülők. A város közelében levő Gyórszentiván határában is kialakult már egy hétfégi telep, ahol fizikai munkások, műszakiak, értelmiségiek délutánonként, szombaton és vasárnap zöldséget természetnek, gyümölcsfákat ápolnak.

A Városi Tanács a jövőben intézményesen kíván segíteni a hétfégi ház iránt érdeklődők gondjain. A város keleti kapujában néhány száz méterre víztől, erdőtől, főútvonal közelében szándékoznak kialakítani egy hétfégi negyedet. Mintegy háromezer kétszáz négyszögöles telket lehet itt felparcellázni. A tanács félközművesített, villannyal, vízzel ellátott területet ad az építkezni szándékozókknak.

Ez a terület nyugdíjasok és mások számára állandó letelepedésre is alkalmas lesz.

Áruellátás

A munkásosztály helyzetéről szóló határozat kitér az áruellátás kérdéseire. Még olyan részletekről is említést tesz a határozat, mint a zöldség-, gyümölcsellátás, az üzletek zárórája stb.

A győri piac sohasem volt olcsó. A város lakosságának többsége munkabérből élt és él. A friss áru mindig kelendő volt. A piacra hozott árukra olyan kereslet zúdult, hogy a háziasszonyok nem is kísérelték meg az alkudozást. A győri piacon hosszú éveken keresztül minden elfogyott – még a selejt is, magas áron.

A város egyre növekvő igényeihez plusz keresletként járultak hozzá a bejárók tömegei. A napközben 30 százalékkal megduzzadt lakosság különleges helyzet elé állította a kereskedelmet. Ugyanis a 30–35 ezer bejáró Győrben vásárol kenyeret, húst és jórészt gyümölcsöt, zöldséget is.

A régi mechanizmusban a város kereskedelmi hálózata kudarcok közepette vergődött. Az ellátást végző szervekre naponta zúdult a bírálólat. A panaszok többsége jogos volt.

Elsősorban az bizonyosodott be, hogy a monopolhelyzetet élvező tanácsi kereskedelmi vállalatok képtelenek feladatukat még csak átlagos színvonalon is elvégezni. A monopolhelyzet miatt nem is törődtek hálózatuk fejlesztésével.

A tanács a pártbizottság támogatásával már jóval az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése előtt intézkedett. Megszüntette saját vállalati monopolhelyzetét. Ezek az intézkedések annak idején nagy vihart és heves ellenkezést váltottak ki. Az illetékesek szeme előtt azonban egy cél lebegett: megjavítani a város ellátását.

Az erőfeszítések már hosszabb ideje kedvezően éreztetik hatásukat. Zöld utat kaptak Győrbe a különböző szervek. Így nyitotta meg első reprezentatív vidéki üzletét a belvárosban a fővárosban székelő Országos Csemege Vállalat. Előkészítés alatt van ugyan ennek a vállalatnak egy másik, még nagyobb győri beruházása.

Várákozáson felüli sikerrel járt a város, valamint Győr és Vidéke Körzeti Fogyasztási Szövetkezet közötti kapcsolat. A szövetkezet az utóbbi néhány esztendőben Győrben 12 millió forintos hálózatfejlesztést valósított meg. A külső kerületekben csaknem tíz ABC áruházat épített saját erőből, anyagból.

E beruházások rendkívül olcsók voltak és nagyban hozzájárultak a munkáslakta peremkerületek ellátásához. Némely kerületben jelenleg fejlettebb a kiskereskedelmi és vendéglátóipari hálózat mint a Belvárosban.

A szövetkezet az élelmiszer-áruházakon kívül halászcserjét, sörözőt, borozót és eszpresszót is épített, illetve alakított ki a városban. A szövetkezeti egységek rendkívül népszerűek és kiemelkedő forgalmat bonyolítanak le. Az utóbbi időben több nagyüzem étkezdéjét is átvette a szövetkezet. Többek között a győri házgyárban létesítettek korszerű önkiszolgáló éttermet. A gyár környékén lakó többszáz család számára pedig ugyancsak ABC áruházat építenek. Több kölcsönzót is létesített a városban a szövetkezet.

A párthatározat szellemében a tanács helyet biztosított a város különböző pontjain több mint 20 termelőszövetkezetnek is. A tsz-boltok egyre növekvő színvonallal és választékkal látják el az eddig jórészt ellátatlan körzeteket. Egyúttal az állami kereskedelem is jó konkurrenciát kapott személyükben.

A szövetkezeti kereskedelem belépésével, valamint a magánkereskedelem támogatásával sikerült elérni, hogy az állami kereskedelem is színvonalasabban dolgozzon. Tulajdonképpen ez is volt a fő cél. Az egészséges konkurrencia kialakulásával a tanácsi vállalatok is nagyobb arányú hálózatfejlesztéshez kezdtek.

A Belvároson kívül eső kerületekben csupán a legutóbbi három esztendőben csak a Győr-Sopron megyei Vendéglátóipari Vállalat négy modern vendéglőt nyitott, kettőt a legnagyobb ipari kerületben, Gyárvárosban. Ugyanitt a fogyasztási szövetkezet is épített ABC áruházat.

A termelőszövetkezetek és a magánkereskedők elsőknek egyszerűbb, bódé-jellegű elárúsító helyeket létesítettek. Ezeket fokozatosan a városképbe illő, korszerűbb elárúsító helyekkel cserélik fel. A tanács támogatja a termelőszövetkezetek bővítményeit is. Ugyanígy az állami gazdaságok terjeszkedését. Több állami gazdaság közös erőből létesített is egy mintaboltot a városban. A tanács főútvonalon adott üzlethelyiséget.

Győr kereskedelmi és vendéglátóipari hálózatának további fejlesztése a jövőben a bevált sikeres koncepció alapján történik. Önkiszolgáló étterem, nagyáruház, szövetkezeti áruház építése szerepel a tervben. A Hungária Szálloda és Éttermi Vállalatnak 25 milliós szálloda-bővítése fejeződött be. Ugyanakkor előkészítés alatt van ugyanennek a vállalatnak egy újabb 11 milliós beruházása a város legszebb helyén, a Rába-szigeten.

A külső kerületek üzlethálózatának fejlesztése után egyre fokozódó ütemben rátérnek a Belváros korszerűtlen üzleteinek felújítására. A tapasztalat ugyanis az, hogy a Belváros vonzása nem csökkent és a külső kerületekből is szívesen bejárnak vásárolni a régi, a történelem során kialakult üzleti negyedbe.

Győr egy tájegységnek kereskedelmi központja. Egy statisztikai felmérés szerint még a Bakony közepén levő Zircről is sokan Győrbe járnak vásárolni. A bejárók továbbra is Győrben költik el keresetük jó részét. Ezért a fejlesztés lehetőségei szinte kimeríthetetlenek. Győrben nem kell attól tartani a beruházóknak, hogy nem találnak vevőre.

Nagyon sok panasz volt egy időben a közétkeztetésre. A hálózat fejlesztésében ezen a téren is jelentős a változás. A Nyugat-magyarországi Üzemi és Vendéglátóipari Vállalat konyhái több mint tízezer munkásnak és alkalmazottnak főznek naponta a városban. A vállalat több konyhát, büfét üzemeltet a gyárkapukon kívül is.

A vendéglátóipar is több intézkedést tett a háziasszonyok, különösen a dolgozó háziasszonyok munkájának megkönnyítésére. Valamennyi vendéglőben berendezkedtek az olcsóbb, de kiadós menük főzésére. Egyre nagyobb az utcán áti ételforgalom. A vendéglők a térítéses étkeztetést is vállalják. Népszerű az utasellátó szolgáltatása, amely jelentős kedvezményt nyújt azoknak, akik hazaviszik az étlapról kiválasztott ételt.

Az ellátásban közreműködő vállalatok nagy mennyiségben hoznak forgalomba félkész ételeket. Különösen nagyobb ünnepnapok előtt népszerűek e szolgáltatásaik.

Végül néhány összefoglaló adat Győr kereskedelmi hálózatáról. A város vonzaskörében élő lakosság száma meghaladja a 150 ezer főt. Míg Győrben a megye lakosságának húsz százaléka él, addig ez a kereskedelmi forgalomban 40 százalék erejéig realizálódik. Győrről az egy lakosra eső forgalom az elmúlt években 30–40 százalékkal volt nagyobb, mint a többi vidéki nagyvárosban.

Kulturális élet

Győr kulturális életéről nem a legjobb vélemények alakultak ki a legutóbbi években. Mondhatnánk azt is, hogy e téren a város inkább rossz, mint jó hírt vívott ki magának. A hibák, a mulasztások feltárása sokkal könnyebbnek bizonyult, mint a tespedésből való kivezető út megmutatása.

A Városi Tanács kísérletképpen 1966-ban hirdette és szervezte meg a „Győri Nyár” programsorozatát. A kezdeti sikereken felbuzdulva 1967-ben már gazdagabb műsort állítottak össze. Döntő javulás azonban még nem következett be a város kulturális életében.

A Városi Pártbizottság az elmúlt évben kezdett behatóbban foglalkozni Győr kulturális életével. Végrehajtó bizottsági és pártbizottsági ülésen egyaránt napirendre került a téma. Ezt megelőzően azonban az aktivisták sokasága végzett elemző és felmérő munkát.

A vizsgálódás során kiderült, hogy a hibák fő forrása az elaprózottság, az elégtelen propaganda. Tulajdonképpen minden üzem, művelődési otthon eddig is csinált valamit, csak éppen a fentiek miatt kevesen tudtak róla. Az erők összefogására volt tehát szükség, beleértve természetesen az anyagiakat is.

Az 1967. október 13-án a pártbizottság elé került anyagban volt olvasható: „A kulturális munka, a népművelési tevékenység megjavítását maga az élet, a társadalom szocialista fejlődése követeli. Nélküle nem tudjuk megszilárdítani a szocialista építésben elért eredményeinket, nem tudunk előbbre lépni a szocialista fejlődés útján.”

A vizsgálódások, felmérések alapján Győr politikai és társadalmi életében előtérbe került a kulturális munka. Tervek készültek az anyagi, tárgyi és személyi feltételek biztosításáról. Döntések születtek a koordinálásról. Gazdaként és a legfőbb szervezőként a Városi Tanács művelődésügyi osztálya vette kezébe az irányítást.

Erőfeszítések történtek a sajátosan győri profil kialakítására. Ennek alapját az ipar, a vízivárosi jelleg, a zenei és képzőművészeti hagyó-

mányok adják meg. A film- és színházművészet fejlesztéséhez is adottságokkal rendelkezik a város.

Színvonalas kulturális élethez megfelelő objektumok is kellenek. Győr nem bővelkedik ilyen létesítményekben.

Elkészültek az új színház tervei. Az építkezés azonban eltolódik. A színház felépítése függvénye több fontos városépítési munkának. A városközpont végleges kialakítása után lehet csak elkezdni a színház építését.

A város kulturális életében üdítőleg hat a nagy múltú Xantus János Múzeum tevékenysége. A múzeum állandó és időszaki kiállításai országosan is színvonalasak, s egyre több érdeklődőt vonzanak.

A legújabb kori állandó történeti kiállítást a Nagy Októberi Szocialista Forradalom fél évszázados és a Tanácsköztársaság közelgő ötvenéves évfordulója tiszteletére rendezték meg. Ezrével gyűjtötték össze az elmúlt évszázad történetének tárgyi és írásos emlékeit.

Ugyancsak a múzeum irányításával az idei nyáron nagyszabású ásatások kezdődtek a Széchenyi téren, amely az országnak egyik legszebb barokk tere. Az ásatásokat több éven keresztül folytatják. A jelenleg elhanyagolt teret szabadtéri múzeumnak és díszternek képezik ki.

A győri Székesegyház Európa-hírű arany-, ezüstkincsekkel, több száz éves miseruhákkal és más értékekkel rendelkezik. A londoni magyar aranykincs-kiállítás egyik értékes darabja is Győrből származik. Ez adta az ötletet, hogy a várban egyházi múzeumot rendeznek be. A terveket a tanács már megrendelte és az anyagi erőforrások is biztosítva látszanak.

Megvásárolta a tanács a volt zsinagóga épületet, amelyet kulturális objektumnak alakítanak ki. A tervek szerint hangversenyeket rendeznek majd a helyreállított épületben és képzőművészeti kiállítások kapnak benne helyet. A híres műemlék épület helyreállítása még az idén megkezdődik. A külső és belső tatarozás, a fűtés mintegy ötmillió forintba kerül.

Befejeződött a volt karmelita rendház külső tatarozása is. Folyamatosan kiürítik a benne levő egészségtelen lakásokat és ez az épület is a kultúrát szolgálja majd. Az épület udvarán szabadtéri színpadot alakítanak ki. A nézőteret pedig a körkeréyeken alakítják ki, a hatalmas négyszög alakú kétemeletes épületet sokirányúan lehet felhasználni.

Győrben eddig az ifjúságnak sem volt megfelelő otthona. A jelenlegi ifjúsági ház túlzásfolt és korszerűtlen. A Városi Pártbizottság és a tanács kezdeményezésére a belváros egyik legszebb helyén épül meg az új ifjúsági ház. Az építkezéshez jelentős, többmilliós anyagi segítséget ad a Magyar Vagon- és Gépgyár. Az új ifjúsági ház megépítése már jó példája az összefogásnak.

A közeljövő tervei között szerepel egy ipari múzeum létesítése is. Az anyagát már hosszabb ideje gyűjtik. Az idei év programjában szerepel természettudományi előadóterem létesítése és a Technika Házának megnyitása. Az utóbbi számára a tanács már kiürített a várost át-szelő főútvonalon egy reprezentatív épületet, amelyben régen az Ipari Kamara székelt.

A Technika Házában a város műszaki értelmisége talál otthonra. Még az idén megnyílik az ifjúsági eszpresszó is, amely fölött a Tanítóképző Intézet KISZ-szervezete vállal védnökséget. Az eszpresszó a fiatalok irodalmi fóruma lesz.

A fentiek csupán kiragadott példák a város már pezsgő kulturális életéből. Jól dolgoznak a Természettudományi és Ismeretterjesztő Társulat különböző szakosztályai, klubot kaptak a művészek. A város tudományos életét színesítik a nagy múltú dr. Petz Aladár orvosi klub országos hírvérendezvényei és még számos esemény.

Az idei esztendőben a „Győri Nyár” rendezvényei mellett már egész éves kulturális program áll a város lakóinak rendelkezésére. Nincs olyan nap, hogy ne lenne színvonalas kulturális esemény a városban.

A „Győri Nyár” 1968. évi rendezvénysorozatnak jelentős eseménye volt az I. Országos Zenei Nevelési Konferencia. Várakozáson felüli sikerrel zárult. Több mint 600 résztvevője volt. Nemcsak a hazai zenei élet reprezentánsai, hanem mintegy száz neves külföldi szakember is eljött Győrbe. Érkezett vendég Japánból, Amerikából és számos európai országból. Győr a jövőben is otthont nyújt a zenei nevelési konferenciának.

A zenei nevelési konferencia célja: a magyar zenei nevelés eredményeinek összefoglalása, újabb módszerek felkutatása, és a győri zenei intézmények bemutatása.

Rendszeres vendége a győri kulturális eseményeknek a Komarnói Magyar Területi Színház. Az idén Felkai Ferenc: „Boszorkányok pedig nincsenek” című történelmi vígjátékát mutatták be. Június, július és augusztus hónapokban hat kiállítás aratott sikert Győrben. Közülük is kiemelkedett Borsos Miklós, a Tihanyban élő világhírű szobrászművésznök gyűjteményes kiállítása. Borsos Miklós Győrbe több olyan alkotását elhozta, amelyet még a fővárosi közönség sem látott. A Múcsarnok mellett a múzeum is otthont adott egy zenei és egy természettudományi kiállításnak.

Három napra Győr otthont adott a II. Országos Vidéki Amatőr Film Szemlének is. Az első ilyen szemle is Győrben volt az elmúlt évben.

Egyik fénypontja volt az idei kulturális eseményeknek a pécsi balett fellépése, a vár alatt, a Rábán felállított vízi színpadon.

A Városi Tanács fúvószenekara minden vasárnap ad térzenét. Egy alkalommal az uszodában rendeztek strandzenét. Nem hiányoztak a műsorból a könnyűzenei események sem. Megrendezték a város amatőr tánczenekarainak versenyét is.

Gazdag kulturális program színhelye lesz Győr az év hátralevő hónapjaiban is. Megnyitják a Pódium Színpadot és két tudományos konferenciára kerül sor.

Érdekes színfolt lesz a Forradalmi Nemzedékek találkozója. Októberben nyílt meg többek között a „Városunk, megyénk napjai” című állandó kiállítás a múzeumban, valamint a Filozófiai Akadémia. Győrben rendezték meg ugyancsak októberben az Irodalmi Színpadok Országos Fesztiválját. A Technika Házában műszaki napokat rendeznek. A novemberi program érdekessége a Forradalmi Dalok II. Kórusfesztiválja lesz.

Győr kulturális élete a hagyományok ápolásával, új színfoltok létrehozásával gazdagodik évről évre. A sokat ostorozott tespedés, elhanyagoltság ma már a múlté.

Egészségügyi ellátás

Győr területén mintegy 80 ezer biztosított személy él. A lakosság-
nak csaknem 100 százaléka élvezi a társadalombiztosítás sokrétű elő-
nyeit. Az igényes egészségügyi ellátás terén azonban városunk még
eléggé vegyes képet mutat.

Az egy körzeti orvosra jutó lakosok száma jóval felül van a három-
ezren és az országos átlagon. Rendkívül zsúfoltak a rendelőintézetek.
Ezen segít a csaknem tízmillió forintos költséggel Nádorvárosban már
épülő 17 munkahelyes rendelőintézet.

Az utóbbi években több ésszerű átszervezéssel igyekeztek az egész-
ségügyi hatóságok segíteni a betegellátáson. Épült és bővült néhány
gyógyszertár is.

Az egészségügyi szolgálat súlyt helyezett a kórházellátás színvonalá-
nak javítására. Sajnos Győrben ezen keveset sikerült javítani.

A város mindkét kórházépülete elavult. A Magyar utcai kórházat
ugyan 15 éve adták át rendeltetésének, de azóta már tízmilliókat emész-
tett föl a rekonstrukciója. Az 1950-es években a honvédségi célra léte-
sített kórházat könnyelműen mocsaras területen építették föl és azóta
is süllyed. A ráköltött milliók tulajdonképpen alig javítanak valamit
a város kórházi ellátásán.

A Zrínyi utcai kórház épületei fölött is eljárt már az idő. A túlszűfolt kórtermek látványa mindennapos jelenség a két objektumban.

Az utóbbi hónapokban átalakításokkal javítottak a helyzeten. Sikereült létrehozni egy viszonylag korszerűbb szülészeti osztályt. Erre nagy szükség is volt, mert évek óta áldatlan állapotok uralkodtak a Zrínyi utcai kórház két rendkívül zsűfolt körülmények között működő szülészeti osztályán. A vajúdo anyáknak gyakran még ágy sem jutott, hanem széken kellett kínlódníuk és várni, míg egy ágy megürül. A két győri korszerűtlen kórházépületnek mint megannyi más létesítménynek természetesen nemcsak a várost, hanem a közeli és távolabbi környékét is el kell látnia.

Lényeges javulást csak egy új kórház építése eredményezne. A város várja, hogy az egészségügyi kormányzat valóra váltsa ilyen irányú ígéretét.

Az egészségügyi ellátás sikere, hogy megkészserezték a körzeti gyermekgyógyászati rendeléseket. Javult az iskolaorvosi ellátás is.

A város ipari jellegéből adódik, hogy az üzemen belüli ellátást is javítani kell. Ezen a téren születtek elsősorban említésre méltó sikerek az elmúlt években. A Magyar Vagon- és Gépgyárnak már két korszerű rendelóintézete van. Az egyikben kisebb műtéteket is elvégeznek. Az építési és berendezési költség meghaladta a négymillió forintot. Három textilipari vállalatnál is működik rendszeres üzemorvosi szolgálat. Az üzemorvosi órák számát az elmúlt öt esztendőben háromszorosára növeltük.

Győrött a mostoha feltételek között is sokirányú gyógyító- és kutatómunkát végeznek az orvosok. A Megyei Kórház legkiválóbb szakembereit tömöríti magában a Petz Aladár Orvosi Klub. Bár csak kevesek előtt ismeretes, de a klub keretében magas színvonalú továbbképzés és kutatómunka folyik. A Magyar utcai kórház sebészetén egyre több sikeres újjáélesztést hajtanak végre. Több olyan embert adtak vissza az életnek, a termelő munkának, akiket már a klinikai halál állapotából hoztak vissza.

Létrehoztak egy kis osztályt, ahol a súlyos műtéten átesóket fokoztatabb kezelésben részesítik. Ez az osztály a modern egészségügynek egyik vívmánya, amilyen már minden nagyobb kórházban működik. A győri orvosok aktivitása, a sokirányú kutatómunka egyúttal még sürgetőbbé teszi az egészségügyi beruházások fokozását.

Országosan is kiemelkedó munka folyik a Győrött székeló megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomáson. Az állomás munkatársai által Győr területén elvégzett levegő- és zajvizsgálatok az egész országban érdeklódest váltottak ki.

A vizsgálatok során kiderült, hogy Győröt még mentesíteni lehet a nagyvárosok lakóinak életét megkeserító zaj- és levegőszennyezó ártal-

maktól. A város közeli és távlati fejlesztési tervét már e vizsgálatok adatainak figyelembevételével alakították ki. A szennyezett levegő, a zaj rendkívül ártalmas az emberi szervezetre.

Győrött már évek óta számos megelőző intézkedést tett a tanács, hogy a város lakóit eme ártalmaktól is megkímélje. A tanács közbenjárására több üzem korszerűsítette tüzelőberendezését.

Az üzemi egészségvédelem, a szociális berendezések, felszerelések állapota egyre inkább előtérbe kerül a nagyüzemekben és a kisebb vállalatoknál is. A Magyar Vagon- és Gépgyárban a légherszívó berendezésekre tízmilliókat költöttek.

A győri munkahelyek megfelelő szociális létesítményekkel természetesen még nincsenek megfelelően ellátva. A fejlődés azonban észrevehetően meggyorsult. Az új létesítményekhez már hozzá tartoznak a korszerű öltözők, mosdók, ebédlők, a régieknél pedig fokozottan gondoskodnak a pótlásról.

Tanulságos közgazdasági felmérés a városról

A közelmúltban érdekes és tanulságos közgazdasági felmérés készült Győrről az Országos Tervhivatal megbízásából. E felmérés sokrétűen támasztja alá Győr eddigi fejlődését, a fejlődés akadályait. Rámutat azokra a jelenségekre, amelyek Győr nagyvárossá való fejlesztését indokolják. E témakörben érintett jelenségek és adatok szoros összefüggésben vannak a munkásosztály helyzetéről szóló párthatározattal is.

Győr tájközponti szerepe rendkívül megnőtt az utóbbi időben. A legújabb felmérések szerint a tatabányai iparvidékről is megkezdődött a Győrbe való áramlás. Pápa és Komárom városok már teljesen Győr vonzásában vannak. A regionális szerepnek a földrajzi fekvés adja meg elsősorban jelentőségét. Nem véletlenül volt Győr már I. István korában Dunántúl északi felének központja. Ez a szerepe az eltelt évszázadok során csak erősödött.

A Győr környéki községek köresőképes lakosságának 80⁰/₀-a talál munkát a városban. Ugyanúgy mint a Miskolc, vagy a Pécs környéki települések lakói.

Érdekes következtetéseket lehet levonni, ha behatóbban szemügyre vesszük a vidéki nagyvárosok vonzási körét.

A Dunántúlon a Bakony és a Balaton a földrajzi választóvonal. Ettől délre Pécs, északra pedig Győr az évszázadok során kialakult vonzási központ.

A pécsi vonzási kör 1965-ben:

Baranya megye	279 000
Pécs megyei jogú város	134 000
Somogy megye	362 000
Tolna megye	257 000
Zala megye	265 000
Összesen:	1 297 000

A győri vonzási kör 1965-ben:

Győr-Sopron megye (Győrrel)	400 000
Fejér megye	381 000
Komárom megye	295 000
Vas megye	278 000
Veszprém megye	408 000
Összesen:	1 762 000

Az említett csoportosítás inkább kartográfiai jellegű és nem jelent egyértelmű vonzást a megyék összes településére. De ugyanúgy például, hogy Szombathely nem tartozik szorosan Győr, vagy Zalaegerszeg Pécs vonzásába, nehéz lenne Kecskemét, vagy Békéscsaba, vagy akár Eger, Nyíregyháza vonatkozásában is hasonlót kimutatni.

Nemcsak az országban, hanem Európában is kevés olyan város van, amelyben olyan harmónikus a nehéz- és könnyűipar aránya, mint Győrben. A nehéziparban a vidéki városok között a második, a könnyűiparban pedig az első helyen van Győr. Emellett az élelmiszeriparban is csak Szeged és Kecskemét előz meg bennünket.

Győr helyzete ma is az, ami a történelem során kialakult: Észak- és Nyugat-Dunántúl szellemi, gazdasági életének központja, közlekedési hálózatának centruma.

Győr városiasodásának mértékére jellemzőek az 1949–1960 közötti népszámlálási adatok is. E téren is felvette a versenyt a többi vidéki nagyvárossal. Az öt vidéki nagyváros lakosságának tényleges növekedése a természetes szaporulattal és bevándorlással eképpen alakult.

Az említett időszakban Debrecen lakói 17, Miskolc lakói 31,9, Pécs lakói 29,8, Szeged lakói 14,2, Győr lakói pedig 23,2 százalékkal növekedtek.

Az urbanizálódás fokára jellemző a város területének és népességének egy négyzetkilométerre, valamint a bel- és a külterületre eső hányada. Az ide vonatkozó összehasonlítás is rendkívül sokat mond.

	Terület kh.	1 km ² -re eső népsűrűség	A népességből	
			bel- ézők	külterületen százalékban
Debrecen	77,564	326,7	87,7	12,3
Miskolc	38,857	748,6	94,3	5,7
Pécs	25,172	924,1	92,9	7,1
Szeged	19,570	1,014,2	98,1	1,3
Győr	14,233	957	98,9	1,1

A táblázatból kiderült, hogy csak Szegednek nagyobb népsűrűsége, a belterületi lakosok arányát tekintve pedig Győr minden megyei jogú várost megelőz.

A kereső lakosság arányának megoszlása is rendkívül kedvező képet mutat Győrben. 1966-os statisztika szerint a keresők 53,6 százaléka az iparban, 4,4 százaléka az építőiparban, 8 százaléka a kereskedelemben, 4 százaléka a közlekedésben, 21,1 százaléka a mezőgazdaságban, 17,9 százaléka pedig egyéb szakmában dolgozott. Az összes kereső száma 58 500 volt. A nem szerinti megoszlás 57,5, illetve 42,5 százalékot mutat ki a férfiak javára.

A Győrbe bejárók száma már 1966-ban jóval meghaladta a húszezret. Ez a szám a nagyarányú iparfejlesztések miatt egyre inkább gyorsuló tendenciát mutat. Emellett évenként több mint kétmillió turista is átáramlik a városon. A csúcspontokon Győr 40–50 ezer turistát is kap a környező határállomásoktól, amelyek ellátása akkor is gondot jelent, ha csupán minden tizedik személy vesz igénybe valamilyen szolgáltatást a városban.

A városok fejlődésének legfőbb alapja az iparosítás. Éppen az ipar az a terület, amely Győrt különösen kiemeli. A jelenlegi nagyarányú iparfejlesztés különösen fokozza a város tájegységi központ szerepét.

Győrben az iparfejlesztés hagyományai is érdekesek. Itt rendezték meg 1846-ban az első magyar ipari kiállítást. Győrben székel a Magyar Vagon- és Gépgyár, amelynek jelenleg már 18 ezer dolgozója van és folyamatban van a gyár 6,5 milliárdos fejlesztése.

A termelési értékek alakulására jellemző, hogy csupán a Vagongyár 1967-ben 2 milliárd 810 millió Ft termelési értéket állított elő. A város könnyűipari üzemének termelési értéke is jóval meghaladta a kétmilliárd forintot.

Győr nehézipara 1967-ben 351, gépipara 392, könnyűipara 492, élelmiszeripara pedig 37 millió forintos beruházást kapott. A négy iparág összeruházása csupán az elmúlt esztendőben meghaladta az 1,2 milliárd forintot. A város ezenkívül jelentős tanácsai és szövetkezeti iparral is rendelkezik. A szövetkezeti ipar múlt évi termelési értéke például 167 millió forint volt.

A városiasodás mértékére érdekes villamosenergia- és gázfogyasztási adatok állnak rendelkezésre. 1955-től a múlt év végéig az egy háztartási fogyasztóra eső villamosenergia felhasználás megháromszorozódott; havi 12 kilowattról 36-ra növekedett. Hasonló volt a fejlődés a háztartási gázértékesítésben is. A városi gáztermelés jelenleg évi 15 millió köbméter, amely 1970-re 50 millió köbméterre növekszik.

A lakóházak fűtése is korszerűsítés alatt van. Egyre többen térnek át az olaj- és a gáztüzelésre. Győr már 1966 végén rendelkezett 8,8 kilométer hosszú távfűtési vezetékkel. Már akkor 114 lakóépület 1841 lakásában élvezhették a távfűtést. A távfűtési hálózat is gyorsuló ütemű fejlesztés alatt áll.

A kommunális ellátottság szintén fontos fokmérője a kulturáltságnak. Győr ilyen téren az országnak egyik legjobban ellátott városa. Bőséges ivóvízkészletek állnak rendelkezésre. Kánikula idején is első-sorban azért jelentkeznek vízhiányok, mert szűk a vezetékek átbocsátó képessége. Jelenleg befejezés előtt áll mintegy 150 millió csatornázási, és kivitelezés alatt van több tízmillió ivóvíz program. 1949-ben az átlagos napi ivóvíz termelés 12 960 köbméter volt. Az elmúlt évben már 27 600 köbméter ivóvizet szolgáltatott a Vízmű. A hálózat hossza 83 kilométerről 149 kilométerre növekedett.

Győr közvilágítási hálózatának hossza 1955-ben mindössze 86 kilométer hosszú volt. A jelenlegi vezetékek hossza meghaladja a 200 kilométert. 1955-ben még 187 lámpa világította meg esténként az utcákat. Napjainkban tízezer, jórészt nagyteljesítményű égő és fénycső szórja a fényt.

A város 1855-ben kapta első vasútját. Még a múlt század végén már négy fontos vasúti vonal találkozott Győrben. Jelenleg naponta 16 gyors-, illetve sebes-, valamint 53 személyvonat indul ki a győri pályaudvarról, s évente másfél millió jegyet adnak el. Ez utóbbi jóval meghaladja a szegedi forgalmat és egy lakosra számítva, Miskolc után következik. A vasúti teherforgalom évi 1,3 millió tonna. Miskolc és Pécs után a legmagasabb.

Hasonlóan kedvező a városnak a közúti közlekedése is. Csupán az 1-es számú nemzetközi főútvonal győri szakaszának korszerűsítésére a járulékos költségekkel együtt 150 millió forintot költenek. Ez egy adat a Győrön át vezető főútvonalak eddig végzett és ezután sorra kerülő fejlesztéséből, valamint a belterületi úthálózat korszerűsítéséből.

A belterületi járdák rendezésében vár még nagy munka a tanácsra az elkövetkező években. A város már hosszabb idő óta évente tízmillió forintot költ út- és járdaépítésre. Ennek ellenére a járdáknak mindössze 34,6 százaléka burkolt. A következő évben az erre a célra fordított pénzt ötven százalékkal megnövelik.

A vidéki nagyvárosok közül Miskolc után Győr a legnagyobb helyközi autóbusz gócpont. A naponta mintegy 170 menetrendszerű járáshoz még a munkásjáratok is csatlakoznak.

A város regionális tájközponti szerepe az utóbbi években észrevehetően megnőtt. A fejlődés ezen a téren is gyorsuló tendenciát mutat. Az üzemi dolgozók aránya emelkedik elsősorban. Ezért a munkásosztály helyzetéről szóló párthatározat a komoly sikerek ellenére is új és még több feladatot ad a Győr Városi Pártbizottságnak és a párt-szervezeteknek.

Közársaság tér, Közép-Európa legszebb barokk tere

Nők a 28 ezer négyzetméteres vagongyári csarnokban

Horgászok a Rábán

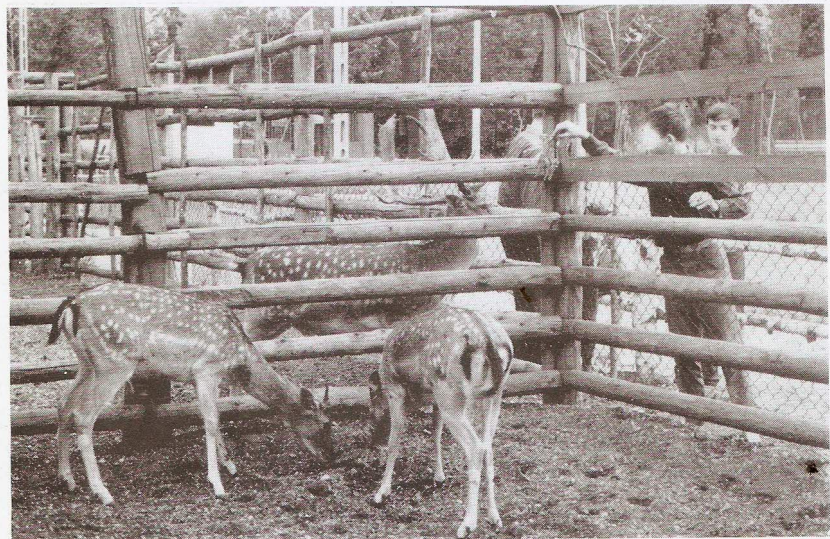
A házgyár első termékei

Eszpresszó a parkban

Vadaskert

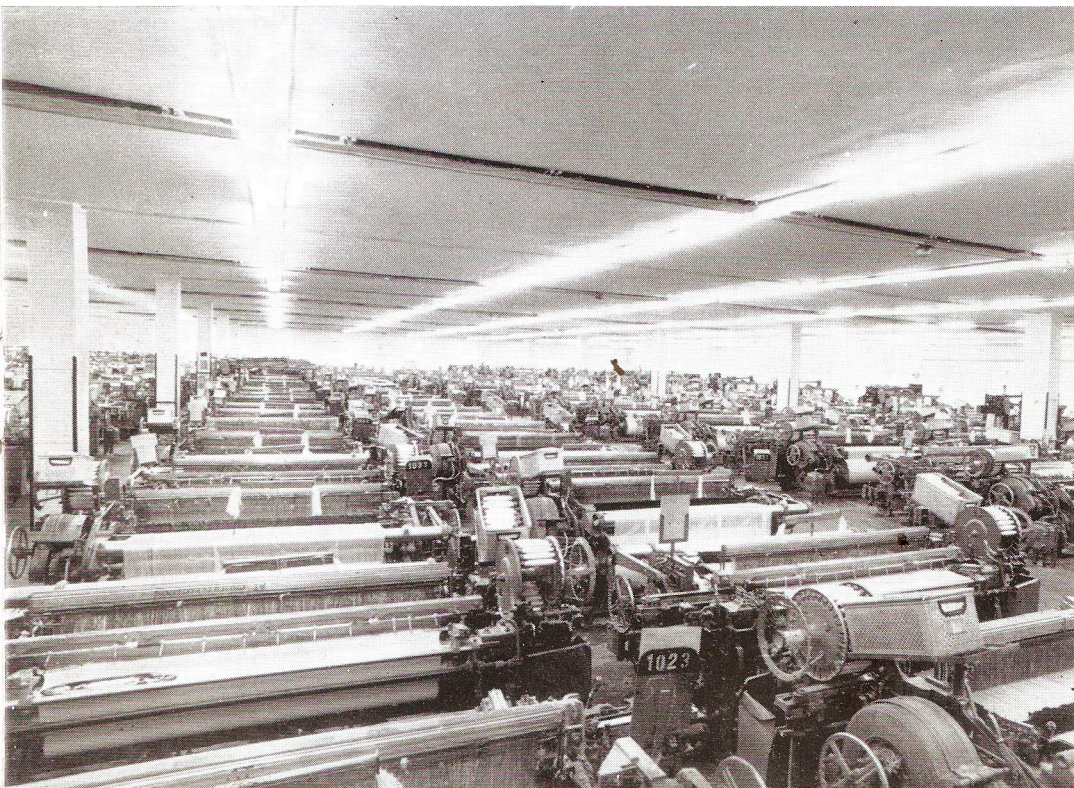

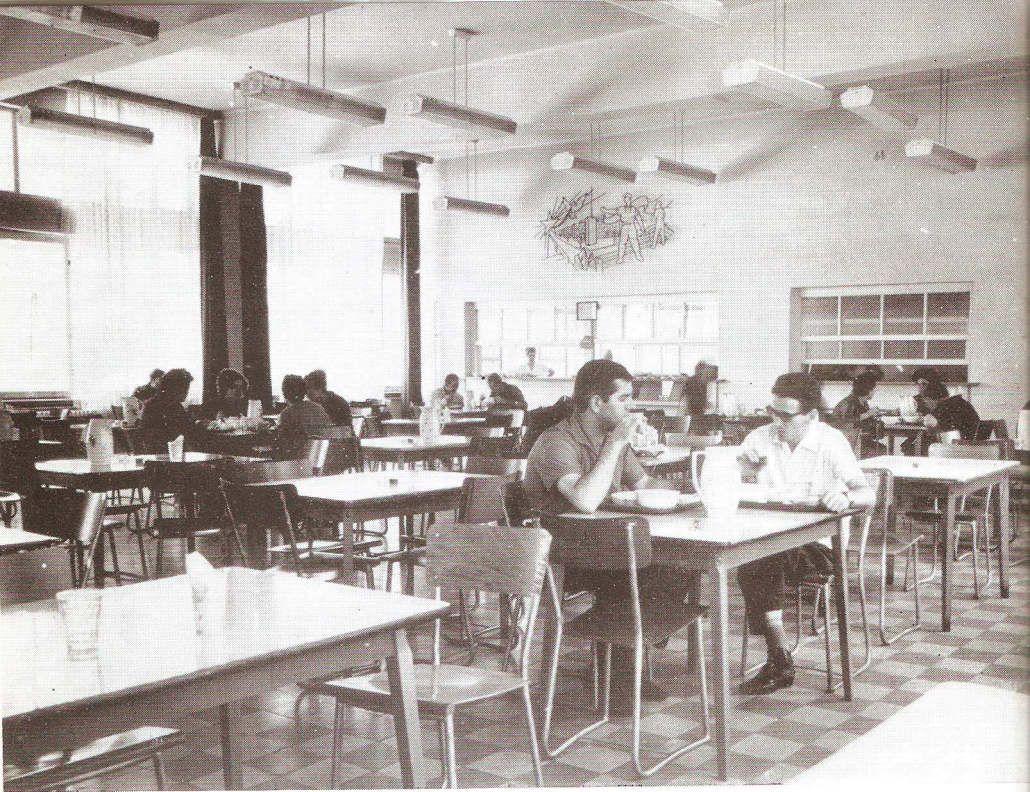
Szövetkezeti áruház a város peremén

Játszótér

Textilgyári csarnok

Az építőipari munkások ebédlője

